

Håbo kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola

---

efter prioriterad tillsyn i Gransätterskolan
belägen i Håbo kommun

Tillsyn i Gransäterskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Håbo kommun under våren 2015. Gransäterskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 11 och den 13 februari 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Skolverkets statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven år 2014 saknar ett sammansatt resultat i årskurs 3. I de enstaka delproven i ämnet matematik var andelen elever som nådde kravnivån som högst 95 procent och som lägst 51 procent. I ämnet svenska var resultatet som högst 100 procent och som lägst 90 procent.

Årskurs 6

Enligt Skolverkets statistik för läsåret 2013/2014 var andelen elever som nådde minst betyget E 100 procent eller nästintill 100 procent i alla ämnen.

Den genomsnittliga betygspoängen 2013/2014 för respektive provbetyg var som högst i ämnet engelska (14,9) och som lägst i ämnet kemi (10,8).

Årskurs 9

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) nådde 55 procent av eleverna i årskurs 9 kunskapskraven i samtliga ämnen år 2014. Elevernas genomsnittliga meritvärde samma år var 180 poäng. Motsvarande resultat för riket var 215 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet har varierat under perioden 2012 - 2014 och som lägst varit 174 poäng år 2013 och som högst 212 poäng år 2011.

Andelen elever behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram uppgick år 2014 till 89 procent och mellan 67 och 75 procent av eleverna var behöriga till högskoleförberedande program.

Trygghet och studiero

När det gäller trygghet och studiero visar Skolinspektionens elevenkäter som genomfördes under höstterminen 2014 att eleverna i årskurs 9 på Gransäterskolan upplever sig ungefär lika trygga på skolan i jämförelse med elever i årskurs 9 i övriga skolor i urvalet. När det gäller studiero skattar eleverna denna lägre än elever i årskurs 9 från övriga skolor i urvalet. Även de vårdnadshavare som besvarat Skolinspektionens enkät skattar elevernas trygghet och studiero lägre än vårdnadshavare på andra skolor i urvalet.

Av intervjuerna med elever framgår att alla elever inte känner sig trygga på skolan och deras upplevelse av studiero är att denna varierar.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Föreläggande	2015-10-02
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2015-10-02
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2015-10-02
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2015-10-02
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2015-10-02

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande. Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats. Skolinspektionens bedömningar och datum för när huvudmannen senast ska ha åtgärdat bristerna anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens utredning visar att Gransätterskolan behöver utveckla det systematiska kvalitetsarbetet som ett led i att identifiera utvecklingsområden i syfte att höja utbildningens kvalitet och kunskapsresultaten. Tillsynen visar att skolans resultat behöver förbättras eftersom cirka 45 procent av eleverna i årskurs 9 år 2014 inte uppnådde kunskapskraven i alla ämnen. Rektor behöver tillsammans med skolans lärare ta ansvar för att analysera och följa upp resultat på skolnivå för att ta fram åtgärder för att förbättra undervisningen, värdegrundsarbetet och kunskapsresultaten.

Rektor behöver tydliggöra för lärare och elevhälsan skillnader i anpassning, särskild anpassning och särskilt stöd för att säkerställa att eleverna får det stöd som är nödvändigt för att eleverna ska nå målen för utbildningen. Eftersom det är så många elever på skolan som inte når kunskapskraven är det särskilt

viktigt att elevernas behov av stöd tydliggörs. Rektor behöver fatta beslut som anger de särskilda skäl som finns för de elever som får sitt behov av särskilt stöd tillgodosett i den särskilda undervisningsgruppen på skolan. Rektor måste även se till att åtgärderna som vidtagits och dokumenterats i åtgärdsprogram följs upp och omprövas. Vidare behöver de elever som har behov av studiehandledning ges ett sådant stöd.

Tillsynen visar att skolan behöver vidta åtgärder för att tillförsäkra eleverna studiero på skolan. Skolinspektionen kan via intervjuer och observationer konstatera att studieron varierar mellan årskurser och klasser och att det finns elever som upplever brister i studieron. Det framkommer även att skolan behöver utveckla det gemensamma arbetet för att förebygga och förhindra kränkande behandling då det finns elever som upplever sig otrygga på skolan.

Lärarna behöver utveckla arbetet med att ge eleverna reellt inflytande över undervisning, arbetsformer och undervisningens innehåll i syfte att ge eleverna möjlighet att påverka och skapa förståelse för det egna lärandet.

Skolan behöver stärka arbetet med studie- och yrkesvägledning för samtliga elever för att skapa goda förutsättningar och kunskap hos eleverna inför kommande studie- och yrkesval.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Håbo kommun att senast den 2 oktober 2015 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att t.ex. genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål/syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper, intressen och lärstilar och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bl.a. en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det

centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Håbo kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna ser till att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. (Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Ge eleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Av läroplanen framgår att lärarna har ett utpekat ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att eleverna har rätt till inflytande över undervisningen, skolmiljön och verksamheten i övrigt. Kravet på att eleverna ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen innebär att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i detta arbete utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida.

Eleverna som Skolinspektionen har intervjuat uppger att de skulle vilja ha större möjligheter till inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Det framkommer vidare att det inflytande som de ges möjlighet till är lärarberoende och att mest handlar om att välja olika arbetsformer. Även Skolinspektionens enkäter för årskurs nio visar att detta är ett område som eleverna skattat lågt. Rektorn uppger i intervju att skolan har arbetat med formativ bedömning som ett led i att bland annat göra eleverna mer delaktiga, men att lärarna behöver bli bättre på att prata med eleverna för att tydliggöra för eleverna vad de kan ha inflytande över, för att kunna omsätta

arbetet med inflytande mer systematiskt i praktiken. Lärare uppger vidare att det kan vara svårt att ge eleverna inflytande över undervisningen eftersom eleverna inte alltid söker inflytande.

Skolinspektionen vill betona att det är lärarens ansvar att se till att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll utifrån mognad och stigande ålder. Detta är särskilt viktigt för att ge eleverna möjlighet att påverka och skapa förståelse för det egna lärandet.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Gransäterskolan inte uppfyller de krav som ställs i författningarna, föreligger skäl att förelägga Håbo kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa konstaterade brister.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma t.ex. i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och/eller dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Håbo kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 5a § skollagen)
- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Ange i åtgärdsprogrammet de särskilda skäl som finns för att det särskilda stödet bara kan tillgodoses inom ramen för en särskild undervisningsgrupp.

Ge studiehandledning på modersmålet till alla elever som har behov av det.

Tydliggöra så att alla på skolan har kunskap om vad som är extra anpassningar vad som är särskilt stöd.

Motivering till bedömning av brist

Särskild undervisningsgrupp

Enligt skollagen får, om det finns särskilda skäl, ett beslut om åtgärdsprogram innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till.

Det framkommer vid Skolinspektionens utredning att det på Gransäterskolan finns en särskild undervisningsgrupp benämnd Aspen. I den särskilda undervisningsgruppen finns 32 elever från årskurs 1-9. De flesta av eleverna har sin skoltillhörighet i Gransäterskolan men det finns även elever från andra skolor som får sitt behov av särskilt stöd tillgodosett i gruppen. Eleverna i Aspen har sin undervisning i separata lokaler på Gransäterskolans skolgård.

Skolinspektionen har tagit del av åtgärdsprogram för eleverna i den särskilda undervisningsgruppen. Det framgår dock inte av åtgärdsprogrammen varför elevens behov av särskilt stöd bättre kan tillgodoses i den särskilda

undervisningsgruppen än i en ordinarie klass. I intervjuer med rektor framkommer att eleverna i Aspen uteslutande har sin undervisning i gruppen och att elevernas behov av undervisning inom ramen för en särskild undervisningsgrupp inte utvärderas kontinuerligt. Enligt rektorn är det lärarna som arbetar i Aspen som påtalar om det är möjligt för en elev att kunna delta i ordinarie klassundervisning i några eller samtliga ämnen. I intervjuer med lärare och elevhälsa på skolan framkommer att det finns elever i Aspen som skulle kunna integreras mer i den ordinarie undervisningen, men att det saknas organisatoriska förutsättningar för detta.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd för de elever som får sina behov av särskilt stöd tillgodosett i den särskilda undervisningsgruppen Aspen. Skolan säkerställer inte att en prövning av samtliga elevers stödbehov sker kontinuerligt och omprövas. Det anges inte i åtgärdsprogrammen de särskilda skäl som finns till varför undervisning inom ramen för en särskild undervisningsgrupp är det sätt elevernas behov bättre tillgodoses. Skolinspektionen vill poängtera att eleven ska ges stöd i en annan undervisningsgrupp än eleven normalt tillhör enbart om det finns särskilda skäl för detta. Beslutet ska föranledas av elevens behov och av en bedömning att dessa bäst kan tillgodoses i en särskild undervisningsgrupp. Beslutet ska regelmässigt omprövas och målet är att eleven ska kunna återvända till sin ordinarie klass samt att ett sådant stöd inte ska avse längre tid än nödvändigt.

Studiehandledning på modersmålet

Av skolförordningen 5 kap. 4 § framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det.

Gransätterskolan tar emot nyanlända elever. Tillsynen visar att det finns elever på skolan som har rätt till studiehandledning på modersmålet men inte får detta. Elevernas kunskaper kartläggs till viss del när de kommer till skolan och de placeras i förberedelseklass cirka fyra veckor. Därefter placeras eleverna ut i ordinarie klass. I intervjuer med rektorn och lärare framkommer att det finns elever som är i behov av studiehandledning men som inte får detta eftersom det saknas tillgång till personer som behärskar de språk som eleverna är i behov av. Även elevhälsan uppger att studiehandledning är en brist på skolan och att omfattningen av detta stöd inte utgår från elevernas faktiska behov.

Skolinspektionen vill betona att eftersom studiehandledning är en form av särskilt stöd, är det i angeläget att de elever som är i behov av studiehandledning får detta stöd för att nå kunskapskraven och de nationella målen för utbildningen.

Särskilt stöd

Enligt skollagen ska rektorn se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Vid utredningen ska samråd ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd.

Skolinspektionens utredning visar att det på Gransäterskolan är otydligt för lärarna vad som ska bedömas som anpassning, extra anpassning eller särskilt stöd. Utredningen visar att det finns tillgång till elevhälsa på skolan. Rektor uppger i intervjun att elevhälsan träffas varje vecka och att det är specialpedagogerna som anmäler till elevhälsan om det finns elever som riskerar att inte nå kunskapskraven eller oro kring en elevs situation för övrigt. Av intervjuer med elevhälsa, lärare och rektor är det dock oklart vad som betraktas som anpassning, extra anpassning eller särskilt stöd. Rektor uppger att det inte utarbetas några åtgärdsprogram förutom för de elever som har anpassad studiegång eller får sitt behov av särskilt stöd tillgodosett i en särskild undervisningsgrupp. För de elever där anpassning i klassrummet inte bedöms vara tillräcklig kan dessa få hjälp i det som kallas studion.

Av intervjuer med såväl lärare som elevhälsa framkommer att det finns många elever med hög frånvaro och skolans resultat visar att 45 procent av eleverna i årskurs nio år 2014 inte nådde kunskapskraven i alla ämnen. Av intervjun med elevhälsan framgår att det har saknats kontinuitet i arbetet och att det har varit otydligt hur och när åtgärder ska dokumenteras, vilket har försvårat arbetet att följa upp arbetet kring eleverna. Elevhälsan bekräftar att det inte utarbetas åtgärdsprogram för andra elever än de som har anpassad studiegång eller får sitt behov av särskilt stöd tillgodosett i en särskild undervisningsgrupp men att det skrivs så kallade handlingsplaner för en del elever. I dessa planer ska anges elevernas behov och hur skolan och eleven ska arbeta.

Lärare uppger i intervjuer att det inte alltid är tydligt för dem vad som är extra anpassning eller särskilt stöd och att de anpassningar eller extra anpassningar som utarbetas för eleverna ska dokumenteras i elevernas individuella utvecklingsplaner. Det framkommer dock att detta inte alltid sker. Lärarna uppger att nya lärare inte alltid har kännedom om vilka rutiner som gäller för särskilt stöd. Skolinspektionen kan konstatera att det inte är tydligt för lärare och elevhälsa hur åtgärder för eleverna följs upp och analyseras eftersom det inte är tydligt vad som är anpassning eller särskilt stöd. Detta kan innebära att det finns elever på skolan som inte får det särskilda stöd som de har rätt till då det råder oklarheter om vad som gäller.

Skolinspektionen bedömer att det är av största vikt, med tanke på skolans låga resultat, att rektorn ser till att det blir tydligt vad som är anpassning, extra anpassning samt särskilt stöd för att eleverna på skolan ska få det särskilda stöd eller den anpassning som eleven är i behov av.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Gransätterskolan inte uppfyller de krav som ställs i författningarna, föreligger skäl att förelägga Håbo kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa konstaterade brister

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de t.ex. inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum, etc. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Håbo kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Utbildningen ska utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Bedriv ett målinriktat arbete på skolenheten för att motverka kränkande behandling

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Av intervjuer med elever i på skolan framkommer att det kan vara oroligt och stökigt på lektionerna men att det varierar mellan klasserna och lärare.

Eleverna i de lägre årskurserna beskriver i intervjuer att det kan vara stökigt och de finns elever som stör ordningen. Vidare uppger eleverna att det inte är matro i matsalen. De äldre eleverna uttrycker även de att det kan vara stökigt på lektionerna vilket gör att det kan vara svårt att koncentrera sig på skolarbetet. Av intervjuer med elevhälsan framgår att de uppfattar studiemiljön som stökig framförallt bland de äldre eleverna och att det finns flickor på skolan som känner sig otrygga och inte vill gå i korridorerna.

Skolinspektionen kan via observationer på skolan konstatera att det brister i studieron på vissa lektioner och att miljön i matsalen är orolig, stökig och högljudd. Även Skolinspektionens enkät bekräftar att eleverna i årskurs 9 upplever bristande studiero och att det finns brister i arbetet med att förhindra kränkningar.

Av intervjuer med lärare och elever framkommer att det finns brister i det förbyggande arbetet för att motverka kränkande behandling och att de är bekymrade över värdegrunden på skolan och att det finns elever som upplever sig kränkta eller otrygga. De gemensamma regler som finns på skolan betyder inte samma sak för alla vuxna som arbetar på skolan. Vidare framkommer i intervjuerna med elevhälsan och lärarna att det saknas en systematik för det gemensamma utvecklingsarbetet på skolan från förskoleklass till årskurs nio och att detta även omfattar det gemensamma värdegrundsarbetet.

Skolinspektionen bedömer att det ytterst viktigt att rektor och skolans personal skapar goda förutsättningar och genomför åtgärder för att ge eleverna studiero i syfte att ge alla elever möjligheter att nå kunskapskraven. Vidare behöver rektor se till att det på skolan bedrivs ett aktivt värdegrundsarbete på skolan för att skapa god och trygg studiemiljö för samtliga elever.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Gransäterskolan inte uppfyller de krav som ställs i författningarna, föreligger skäl att förelägga Håbo kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa konstaterade brister

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom t.ex. erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Håbo kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna vid skolenheten har legitimation och är behöriga för den undervisning de bedriver, om de inte omfattas av något av undantagen från dessa krav. (2 kap. 13 och 17–18 §§ skollagen samt 33 § införelagen)
- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Säkerställa att samtliga lärare som har legitimation undervisar i de ämnen och de årskurser som legitimationen omfattar.

Den studie- och yrkesorienterande verksamheten ska tillgodose elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet.

Motivering till bedömning av brist***Lärlarlegitimation***

Utgångspunkten i skollagen är att endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva

undervisningen. Lärare som inte uppfyller kraven enligt skollagen får undantagsvis bedriva undervisning. Det gäller bland annat om det inte finns personer som uppfyller kraven att tillgå inom huvudmannens organisation. Skolinspektionen har tagit del av en förteckning över all undervisande personal på Gransätterskolan. Det framgår av förteckningen att det finns lärare, som har legitimation, men som undervisar i något eller några ämnen eller för årskurser som inte omfattas av legitimationen. Vid intervjuer med rektorn framträder i huvudsak samma bild som återfinns i lärarförteckningen. Rektorn uppger dock att det finns legitimerade lärare att tillgå inom skolenheten vars legitimation omfattar alla ämnen och årskurser som det bedrivs undervisning i. Detta medför, att undantaget, vilket gäller om det inte finns personer som uppfyller kraven att tillgå inom huvudmannens organisation, inte är tillämpligt på Gransäter skola. Därmed ska huvudregeln följas, vilken är att endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen.

Skolinspektionens utredning visar att skolans lärare inte alltid undervisar i de ämnen och för de årskurser som omfattas av deras legitimation. Detta medför att eleverna inte alltid möter en lärare som har den ämnesutbildning som eleven har rätt att förvänta sig och därför behöver åtgärder vidtas.

Studie- och yrkesvägledning

Av skollagen framgår att elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

Skolverkets allmänna råd om arbetet med studie- och yrkesvägledning (SKOLFS 2013:180) anges att skolan behöver arbeta med studie- och yrkesvägledning på ett individanpassat, systematiskt och långsiktigt sätt. På så vis kan eleverna utveckla de insikter, kunskaper och förmågor som behövs för att ta ställning till och fatta beslut om sin framtid.

Rektor uppger i intervju att studie- och yrkesvägledaren har 20 procents tjänst på skolan och framförallt riktar in sig på eleverna i årskurs 9. Vidare uppger rektorn att skolan har externa kontakter i kommunen som möjliggör att eleverna kommer i kontakt med yrkeslivet i olika åldrar. Av intervjuer med lärare på skolan framgår dock att det inte finns någon övergripande plan för hur arbetet med vägledning ska genomföras framförallt med fokus på de yngre eleverna. Lärare för de äldre eleverna uppger i intervjuer att mycket av det arbete som åligger studie- och yrkesvägledaren läggs på lärarna. Detta beror på att studie- och yrkesvägledaren endast finns på plats i begränsad omfattning vilket även eleverna uppger är ett problem.

Skolinspektionen vill framhålla att studie- och yrkesvägledning är viktigt för eleverna inför val av framtida val av utbildning och yrkesval.

Skolinspektionens utredning visar att elever i de lägre årskurserna inte har tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inom framtida val av utbildnings- och yrkesvägledning tillgodoses. Utredningen visar också att ingen lärare har fått i uppgift att i undervisningen beröra dessa frågor. Det innebär, enligt Skolinspektionen, en risk för att alla elever inte får nödvändig information om framtida utbildnings- och yrkesval

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Gransåterskolan inte uppfyller de krav som ställs i författningarna, föreligger skäl att förelägga Håbo kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa konstaterade brister

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Håbo kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4–6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Sammanställa resultaten för skolenheten med underlag som visar hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkat måluppfyllelsen.

Tillsammans med personal och med utgångspunkt i uppföljningen analysera vad som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen.

Utifrån analysen identifiera utvecklingsområden och besluta vilka insatser som ska prioriteras.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) innebär systematiskt och kontinuerligt arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen. Vidare bör rektorn skapa rutiner för hur kvalitetsarbetet ska bedrivas på enheten. Rektorn bör också se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Skolinspektionen kan konstatera att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Skolinspektionen har tagit del av inkomna dokument från Gransätterskolan. Av dessa dokument går inte att utläsa huruvida det sker

någon systematisk uppföljning och analyser av skolans resultat och det framgår inte heller identifierade utvecklingsområden och vidtagna åtgärder utifrån analyser.

Rektorn uppger i intervjuer att kunskapsuppföljning sker på olika sätt bland annat genom att tillsammans med lärarna följa resultat på klass, grupp- och lärarnivå vilket sker i början av varje läsår, men även terminsvis. Lärarna ska rapportera in i olika resultat i det för kommunen gemensamma digitala inrapporteringssystemet och rektor ska därefter kunna ta del av detta. Samtliga intervjuade grupper uppger att det är stora problem med de system som finns för inrapportering och att systemen även bytts många gånger under de senaste åren vilket gör att aktuell data ibland försvinner. Av intervjuer med lärare och rektor framkommer inte någon tydlig bild av hur uppföljningen av resultaten på skolan sker. Lärarna uppger att det sker uppföljning av resultat på nationella prov och betyg på individnivå och att de är medvetna om elevernas resultat. Däremot saknas det enligt lärarna ett övergripande arbete och sammanställningar på klassnivå och skolnivå av såväl kunskapsresultat, utvärderingar av undervisningen samt resultat av värdegrundsarbete.

Skolinspektionen bedömer att det saknas ett strukturerat arbete för att följa upp och analysera resultaten av skolans arbete och att det saknas dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet. Vidare saknas identifierade utvecklingsområden i syfte att höja skolans resultat och skapa en god lärande miljö. Det saknas även uppföljning av elevhälsans arbete. Med tanke på skolans låga resultat och att ett stort antal elever lämnar skolan utan att var godkända i flera ämnen i årskurs 9, är det högst angeläget att rektor skapar ett system för uppföljning och utveckling av utbildningen på Gransätterskolan.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Gransätterskolan inte uppfyller de krav som ställs i författningarna, föreligger skäl att förelägga Håbo kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa konstaterade brister

Övriga arbetsområden

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och

Beslut

2015-04-02
17 (17)

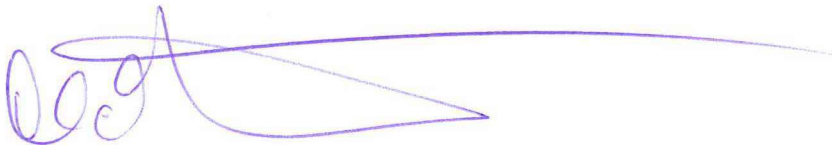
Dnr 43-2014:7912

skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav inom detta arbetsområde.

På Skolinspektionens vägnar

Mathias Ljungström
Beslutsfattare

Magdalena Molin
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Gransätterskola

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Gransätterskolan

Gransätterskolan ligger i Håbo kommun. Skolan omfattar förskoleklass och grundskolan årskurs 1-9. Skolan har 435 elever varav 46 i förskoleklass samt fritidshem Gransätterskolan är organiserad i flera arbetslag. Förskoleklass-årskurs 2, Tomtebo och Hattstugan och en årskurs 3-5 som kallas Sörgården. Skolan har två arbetslag med elever i skolår 6-9, Klockrike och Mårbacka. På skolan finns även en särskild undervisningsgrupp med elever från hela kommunen samt elever från grannkommunerna. Skolan leds av en rektor och det finns även en biträdande rektor.